

SULIȚA (COMUNĂ, JUDEȚUL BOTOȘANI)

Comună situată în partea de sud a județului Botoșani, la confluența pârâului Butna (sau Ursoaia) cu râul Sitna, la o distanță de aproximativ 25 de kilometri de municipiul Botoșani. Comuna este alcătuită din trei sate: Sulița, Cheliș și Drăcșani, dintre care ultimul este probabil cel mai vechi, fiind atestat încă din anul 1538. Vechi sat domnesc din ocolul târgului Botoșani, satul a intrat în patrimoniul boierilor Rusetesti în jurul anului 1689, iar mai târziu, în stăpânirea boierilor Balș. Recensământul populației Moldovei din anii 1772- 1773 a identificat în Drăcșani, sat stăpânit de paharnicul Iordachi Balș, 65 de moldoveni și 14 robi romi (unii dintre ei erau căldărari și fierari).

La începutul secolului al XIX-lea, Drăcșaniul a intrat în stăpânirea lui Constantin Mavrocordat, care a înființat aici târgul Sulița în 1817. Populația noului târg a crescut rapid prin stabilirea a numeroși meșteșugari și negustori evrei. O statistică din anul 1832 a identificat în Sulița 973 de locuitori (209 familii), dintre care 481 evrei. Moșia și noul târg au fost cumpărate în 1829 de către Mihail Strudza, viitorul domnitor al Moldovei (1834-1849). În această perioadă s-au stabilit în noul târg coloniști germani, bulgari, greci, armeni, dar și meșteșugari romi (argintari, lăutari, cărămidari, etc.). Cei care erau robi ai statului au fost emancipați în 1844 și trecuți în rândul birnicilor (o statistică din anul 1845 a identificat 162 de birnici pe moșia Drăcșani). În 1902, târgul Sulița număra 2850 de locuitori (495 familii), dintre care 2154 erau evrei, iar recensământul populației din 1930 a identificat 2508 locuitori, între care 1062 evrei și 11 romi.

În mai 1942, Legiunea de Jandarmi Botoșani a înregistrat 31 de romi sedentari (6 familii) mobilizabili și nemobilizabili pe raza comunei Sulița, care erau lipsiți de mijloace de trai și aveau, în unele cazuri, cazier. Pe lista finală a deportaților au fost incluși 9 romi nemobilizabili (2 familii), care au fost ridicați din satul natal și escortați de către jandarmii locali la sediul Legiunii de Jandarmi Botoșani în jurul datei de 13 septembrie 1942. Ajunși în Botoșani, cei 9 romi din comuna Sulița au fost îmbarcați într-un vagon de tren și transportați în Iași. După o scurtă oprire în Iași, respectivul vagon a fost atașat trenului special E7 Iași-Tighina, care a pornit spre Transnistria în dimineața zilei de 16 septembrie. Cei 9 romi din Sulița au fost strămutați în județul Oceakov (posibil comuna Balșoi-Karanika). Doi dintre ei au reușit să se întoarcă în mod clandestin în comuna natală în anul 1943, însă au fost identificați la scurt timp de Legiunea de Jandarmi Botoșani și retrimiși în Transnistria în cursul lunii octombrie 1943.

Surse:

U.S.H.M.M., RG-25.050M ‘Selected Records from Various Archives of Romania Concerning Roma’, D.A.N.I.C., Rola 2, Fond Inspectoratul General al Jandarmeriei, Dosar nr. 127/1942, f. 87, 130, 133.

U.S.H.M.M., RG-25.050M ‘Selected Records from Various Archives of Romania Concerning Roma’, D.A.N.I.C., Rola 3, Fond Inspectoratul General al Jandarmeriei, Dosar nr. 203/1942, f. 93-94, 100.

- Botezatu, Daniel, 2011. "Sate din ocolul Botoșanilor aflate în stăpânire particulară". *Acta Moldaviae Septentrionalis* nr. X, pp. 63- 66.
- Ciobotaru, Stefan, 2001. *Monografia comunei Sulița*. Botoșani: Editura AXA, pp. 27- 48; 53- 57.
- Ciurea, Dimitrie, 2012. *Moldova sub domnia lui Mihail Sturdza. Dela convenția dela Petersburg (1834) la convenția dela Balta-Liman (1849)*. Iași: Tipo Moldova, pp. 187, 206.
- Dmitriev, P.G., 1975. *Moldova în epoca feudalismului*, vol. 7, partea a 1-a, Chișinău: Editura "Știința", p. 133.
- Institutul Central de Statistică București, 1938. *Recensământ general al populației din 1930 (RGP)*, vol. II, *Neam, limbă maternă, religie*, partea 1, *Neam, limbă maternă*. București: Editura Institutului Central de Statistică, pp. 72- 73.
- Lahovari, George Ioan, Constantin I. Brătianu și Gheorghe G. Tocilescu, 1902. *Marele dicționar geografic al României*, vol. 5. București: Stabilimentul grafic J.V. Socec, p. 498.
- Moldovanu, Dragoș, coord. 1991. *Tezaurul toponimic al României. Moldova. Repertoriul istoric al unităților administrativ-teritoriale (1772–1988)*, vol. I, partea 1, *Unități simple (Localități și moșii): A-O*. București: Editura Academiei Române, p. 1130.
- Nastasă, Lucian și Andrea Varga, eds. 2001. *Minorități etnoculturale. Mărturii documentare. Țigani din România (1919- 1944)*. Cluj: Fundația CRDE, doc. nr. 342, pp. 568- 569.
- Negruți, Ecaterina, 1997. *Structura demografică a orașelor și târgurilor din Moldova 1800- 1859*. Iași: Fundația Academică 'A.D. Xenopol', Anexa nr. 8.